

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové, soudkyň JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové a soudce JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **A. Ch. M.**, právně zastoupena JUDr. Vladimírem Čarňanským, advokátem se sídlem Vodičkova 41, 112 09, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, poštovní přihrádka 21/OAM, 170 34, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2008, č. j. 28 Az 7/2008 - 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Hradci Králové výše označeným rozsudkem zamítl žalobu žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podanou proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2008, č. j. OAM-1-896/VL-10-K01-2007; tímto rozhodnutím žalovaného nebyla stěžovatelce udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá jednak nezákonnost spočívající v nesprávném právním posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a jednak to, že skutková podstata, z níž bylo vycházeno, je v rozporu se spisem. Soud se zcela ztotožnil s hodnocením žalovaného ve věci neudělení mezinárodní ochrany. Žalovaný však, dle názoru stěžovatelky, nesprávně aplikoval (resp. neaplikoval) ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Militantní skupiny, ježž msty se stěžovatelka obává, totiž patří k jiné sociální skupině a právě jejich odlišná příslušnost k sociálním skupinám je důvodem, proč používají tvrdší opatření (tresty za stejné jednání) pokud by stěžovatelka patřila k jejich sociální skupině, jejich reakce na její čin by se omezila třeba jenom na důraznou výtku. Otázka případného udělení doplňkové ochrany nebyla rovněž správně posouzena. Ze spisu žalovaného lze dovodit, že v době rozhodování existovaly důvodné obavy, že pokud by byla vrácena do Nigérie, hrozilo by jí skutečné nebezpečí vážné újmy. Touto vážnou újmu je podle ustanovení § 14 písm. b) zákona o azylu i ohrožení života v důsledku vnitrostátního konfliktu. Takový konflikt mezi vládou a označenými militantními skupinami skutečně existoval a stále probíhá.

Stěžovatelka navrhuje, aby nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, k vymezení sociální skupiny odkázal na rozsudek VS v Praze 6 A 516/95 ze dne 28. 2. 1997. Navrhl kasační stížnost zamítnout.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka opustila zemi původu dne 9. 10. 2007 a k důvodům svého odchodu dále popsala situaci, kdy pracovala jako pomocnice u člověka bílé pleti a dozvěděla se o jeho možném únosu místní militantní skupinou. Stěžovatelka svého zaměstnavatele varovala a ten poté odjel do jiného města. Ona dále pracovala v jeho domě a asi za tři dny dům navštívili neznámí muži a dotazovali se na místo pobytu zaměstnavatele. Titíž se dotazovali i u jejích rodičů. Asi týden poté se zaměstnavatel vrátil domů, stěžovatelka měla strach z neznámých mužů, bála se vlastního únosu a rozhodla se proto odjet do města Onisha. Odtud po čtrnácti dnech pokračovala dál, poté jí zaměstnavatel vyřídil doklady potřebné pro vycestování ze země a spolu s ní vycestoval do ČR. V případě návratu do vlasti se obává mužů, kteří hledali jejího zaměstnavatele.

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatelky“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.*

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Stěžovatelka podřadila svou kasační stížnost pod čtvrtý důvod přijatelnosti – zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení, přičemž se opírá patrně o bod b) čtvrtého důvodu přijatelnosti – že krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva (jelikož není tvrzeno, že by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu). Nejvyšší správní soud se s tímto názorem ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost, když nenachází v rozhodnutí krajského soudu zásadní pochybení, které mělo dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky.

Námítky stěžovatelky uváděné v kasační stížnosti stran udělení azylu, Nejvyšší správní soud považuje za nedůvodné, námitkami obdobného rázu se Nejvyšší správní soud převážně opakovaně již zabýval a vypořádal se s nimi již ve svých dřívějších rozhodnutích.

Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval, např. v rozsudku ze dne 14. 1. 2004, č. j. 2 Azs 69/2003 - 48 (příst. na www.nssoud.cz), „...*sociální skupina ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Za sociální skupinu proto nemůže být považována skupina lidí, kteří nemají v daném státě vliv, a to zejména proto, že se nejedná o objektivní ověřitelnou skutečnost, ale o pocit, jímž v určité fázi svého života může trpět také jakýkoli člověk v jakékoli reálně existující společnosti.*“

Stejně tak v rozsudku ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 - 60 (příst. na www.nssoud.cz), zdejší soud uvedl, že „*Určitá sociální skupina ve smyslu ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotýčných osob; riziko pronásledování však do této charakteristiky nepatří. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotýčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.*“

Skutečnost, že žadatelka o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby (soukromých osob), není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobkyně dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů. Obavy

stěžovatelky spočívající v možném, blíže neurčitým vyhrožování, nelze podřadit pod žádnou ze skutečností uvedenou v zákoně o azylu, která by odůvodňovala udělení mezinárodní ochrany (viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60).

Stěžovatelku jistě nelze nutit k tomu, aby podávala trestní oznámení, příp. se obrátila na policii s žádostí o pomoc, tvrdila-li, že jí hrozí nebezpečí za varování svého zaměstnavatele před únosem; stejně tak si ale poté sama nemůže činit nárok na ochranu na mezinárodní úrovni, pokud ani neumožnila státním orgánům vlastní země, aby se její věci zabývaly. Nepokusila-li se získat ochranu prostředky vnitrostátního práva, nemůže jí být poskytnuta ochrana formou azylu: ta je totiž až poslední možností v situaci, kdy všechny ostatní nástroje práva selhaly (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, č. j. 3 Azs 89/2004 - 51, www.nssoud.cz).

Stěžovatelka by tedy nenaplnila ani podmínky § 12 písm. b) zákona o azylu, protože její údajné problémy nelze přičítat veřejné moci v její zemi původu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že jakkoli je smyslem práva azylu poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46, www.nssoud.cz).

Podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 2 odst. 7 zákona o azylu, v rozhodném znění, se „za pronásledování ... pro účely toho to zákona považovalo závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna státními orgány, stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství. Za pronásledování se považuje i jednání soukromých osob podle věty první, pokud lze prokázat, že stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Nejvyšší správní soud již judikoval, že újma hrozící žadateli o azyl v důsledku opatření působících psychický nátlak jistě nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v ohrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ve svém

celku nedosáhnou takové intenzity a systematickosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. Navíc intenzita uvedených ústrků musí být „objektivní“ v tom smyslu, že by jimi byly výše uvedené negativní životní pocity působeny zpravidla i u jiných jedinců nacházejících se v zemi původu žadatele o azyl v obdobné situaci (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS). V případě stěžovatelky však ani k žádnému vyhrožování ani vydírání nedocházelo.

Stěžovatelka dále namítala, že splňuje přinejmenším podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Rovněž touto otázkou se Nejvyšší správní soud již zabýval v rozsudku ze dne 7. 8. 2007, č. j. 5 Azs 15/2007 - 79, www.nssoud.cz., v němž uvedl, že „pro udělení doplňkové ochrany se vždy posuzuje konkrétní situace žadatele o azyl (kterou žalovaný v rozhodnutí rozsáhle hodnotil), nikoliv obecně špatná situace v zemi původu“. V daném případě stěžovatelka není ani „uprchlíkem“ ve smyslu čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (vyhlášena pod č. 208/1993 Sb.), neboť ze žádné skutečnosti nevyplývá, že je „přiměřeně pravděpodobné“, že v případě návratu do země původu bude čelit pronásledování z důvodů v tomto článku uvedených. Stěžovatelce rovněž nehrozí „reálné nebezpečí“, že by byla vystavena mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu (čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8, vyhlášena pod č. 209/1992 Sb., srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82). Osobní situace stěžovatelky není v daném případě horší, než situace většiny ostatních osob v zemi jejího původu.

Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť podle ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu ve znění účinném ode dne 13. 10. 2005 má podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ve věci azylu odkladný účinek.

O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 3 ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.; žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. února 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu